

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

Sak/dok.: 06/01224-594

11.10.2021

Ark.: 326.12

Melding om vedtak i navnesak 2021/327 – Gårdselva og Gårdselvtinden i Tromsø kommune

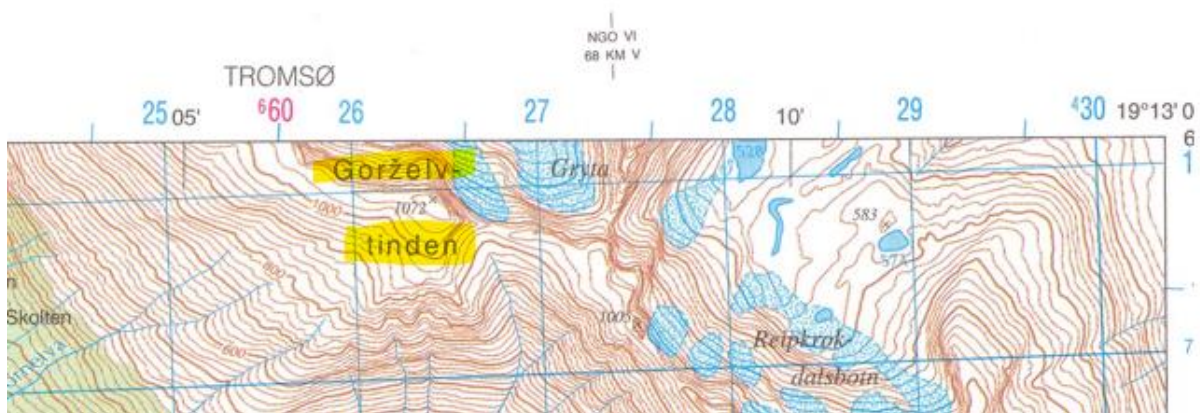
Statens kartverk har gjort vedtak om skrivemåten av følgende stedsnavn i Tromsø kommune:

Løpenummer (se navnesaksskjema)	Vedtak	Navn på	Merknader
1	Gårdselva	Bekk	Primærnavn
2	Gårdselvtinden	Fjell	Avleda navn (av 1), Spierkovárri er det nordsamiske parallellnavnet

Vedtaka er gjort med heimel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Kartverket tok opp navnesak i brev av 3.8.2021 til Tromsø kommune. Navnesaken blei reist for å fastsette rett skrivemåte av navnet til offentlig bruk. I 1998 blei fjellnavnet med feil skrivemåte *Gorželvtinden* tatt inn i offentlig bruk på kartet Norge 1:50 000 1533-4, se kartutsnitt.

Trass i at lov om stadnamn gjaldt i 1998, er ikke skrivemåten av fjellnavnet blitt fastsatt etter regelverket i lov om stadnamn. Navnet har dessverre blitt tatt inn i offentlig bruk uten saksbehandling slik stedsnavnloven krever, dvs. navnesak med høring i kommunen, tilråding om skrivemåte fra Språkrådet og deretter vedtak med kunngjøring om retten til å klage på vedtaket. I Kartverkets arkiv finnes et utfyllt navnesaksskjema som er sendt Språkrådet, se vedlegg, men saken ser ut til å ha stoppa opp, for ingen tilråding om skrivemåte er blitt gitt, og det blei ikke fatta vedtak om en offentlig skrivemåte.

Rettslig grunnlag

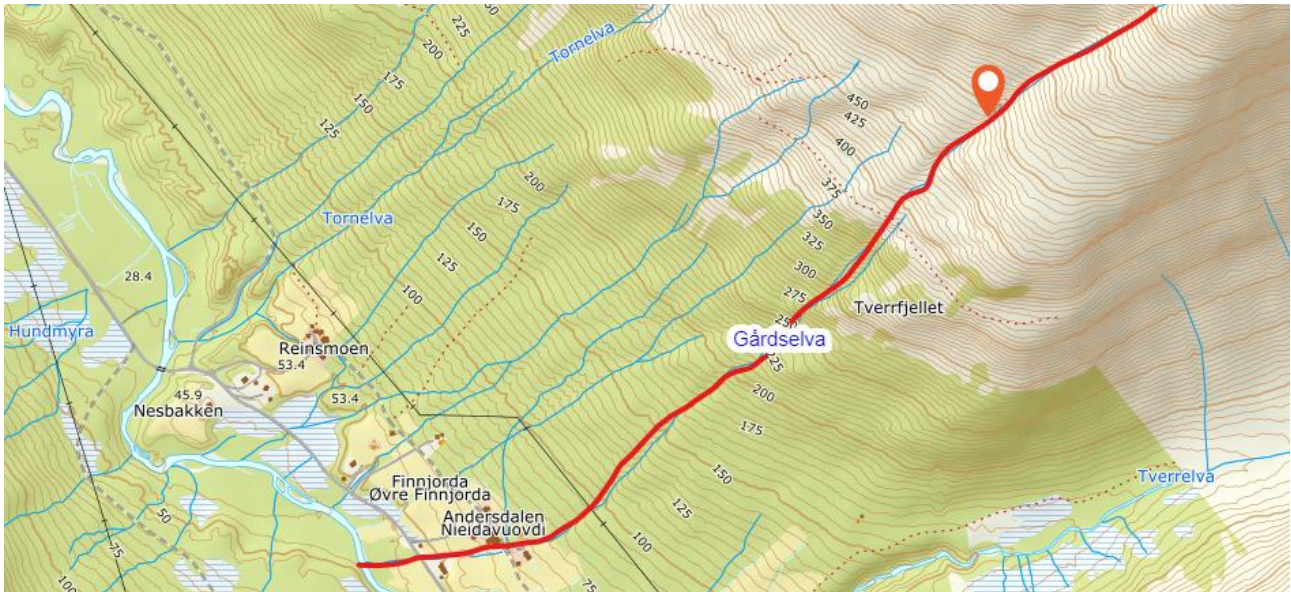
Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes til offentlig bruk, er hovedregelen å ta utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for det språket som navnet inngår i, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd.

I *Utfyllende reglar om skrivemåten av norske namn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn.

Uttale og skrifttradisjon

Primærnavnet er navnet på en bekk, nedarva lokal uttale er [ˈgɑːsɛlva]. Navnet er dokumentert muntlig av lokalkjente for Kartverket, og Gårdselva inngår også på navnesaksskjemaet fra 1998. Bekken Gårdselva renner gjennom tunet på bruk 42/4 i Tromsø kommune:

Ettersom bekken har sitt utspring i underkant av fjellet, har fjellet blitt navngitt etter bekken. *Gårdselvtinden*, uttalt [ˈgås:æl:ti:ŋ] ev. [ˈgås:ælvti:ŋ] alt etter taletempo, er altså et såkalt avleda navn, primærnavnet er Gårdselva. Gårdselva som navnetype er vanlig, og bare i Tromsø kommune har vi seks andre bekker i Sentralt stedsnavnregister med det samme navnet. Navnet er gitt ut fra at bekkene krysser gårdstun, eller renner gjennom et område som blir omtalt som en gård.

Høringssvar

Kartverket sendte saken til uttalelse og kunngjøring i Tromsø kommune i brev av 3.8.2021, i tråd med § 8 i stedsnavnloven. Den 21.9.2021 sendte kommunen de lokale uttalelsene til Språkrådet med kopi til Kartverket. I brevet er høringsuttalelsene oppsummert av kommunens saksbehandler, men de er ikke vedlagt brevet. Tromsø kommune har ikke uttalt seg.

Andersdal og Kristofferjord utviklingslag uttaler:

Fjell: Gorželvtinden Andersdalen har en nedarvet lokal uttale av fjellet som Gorželvtinden. Navnet kommer fra den samiske befolkningen som i gammel tid var bosatt i øvre Andersdal. Gorza betydde «et juv som er vanskelig å passere» og er dermed et naturnavn. Fjellet går under uttalen «Gårzælv tindn» lokalt. Andersdal og Kristofferjord utviklingslag viser til at de har gjort søk i norgeskart.no på navnet «Gorž» som er starten på Gorželvtinden. Her ser vi at i Nord-Norge er denne form for navn utbredt i ulike varianter og beskriver både fjell, foss og elver med ulik ending i navnet. En annen sak er fjellets popularitet både nasjonalt og internasjonalt som topptur både vinter og sommer. Flere nettstedet omtaler dette fjellet og dets flotte beliggenhet for en fin naturopplevelse skriver de i sin merknad. Utviklingslaget viser videre til at de er redd for at en endring i navnet vil skape forvirring og senke populariteten som toppturmål. De ser ikke at navnet skygger for meningsinnholdet.

Bekk: Gårdselva Bekken ligger i tilknytning til fjellet som heter Gorželvtinden. Etter nærmere undersøkelser så er jo spørsmålet om ikke denne elva burde hete Gorželv ut ifra fjellet Gorželvtinden. For oss virker dette mer logisk skriver utviklingslaget i sin merknad i navnesaken.

I tillegg har tre privatpersoner uttalt seg. Privatpersoner er ikke part i saken etter § 6 i lov om stadnamn, men vi gjengir uttalelsene (merket med personenes initialer) ettersom opplysningene kan være med på å belyse saken.

EB har gitt en merknad i saken, og viser til følgende: Gorži betyr foss på nordsamisk. Hvis det må fornorskes så er det kanskje mest korrekt å kalle den Fosselvtinden, selv om jeg synes den samiske delen av navnet i aller høyeste grad bør beholdes. Vi har jo allerede mange halv fornorskede navn her i området som fungerer fint. feks. Gumpedalen - Ulvedalen, Rostavannet- Frostrøykvannet.

ICMK har gitt merknad i saken, Gorželtinden, hun skriver at hun er oppvokst i Andersdalen, på gården som elva renner igjennom, og har også snakket med sin far som er oppvokst der. De har alltid hørt at fjellet har en opprinnelse fra samisk med elv som har en foss, gorža, og derav Gorželtinden. Det har ingenting å gjøre med at elva tilfeldigvis renner igjennom gården vår på Side 2 av 2 nedsiden. Det blir helt feil å bytte navn på det fjellet skriver ICMK i sin merknad i saken.

OS har gitt merknad i saken, og skriver følgende: Tenker at fjellet fått sitt navn fra samisk, Gorsa, kløft. Ikke fra Gårdselv? Det er jo en markant kløft med bekk ved fjellet skriver Olof Selander i sin merknad i denne stedsnavnsaken.

TK har gitt merknad i saken, og skriver følgende: Ser dere ber om innspill for en sak i Nordlys om Gorzelvtinden i Troms, der Kartverket tar helt feil med at dette er gammelt fra ordet gårdselv. Det har ikke noe med elven som renner gjennom tunet/gården. Gorza er det samiske navnet på foss, og derfra kommer navnet på Gorzelvtinden. Dette har vi blitt fortalt ned gjennom generasjoner, min far, bestefar osv skriver TK i sin merknad i saken.

Tilråding fra Språkrådet

Språkrådet tilrår skrivemåtene *Gårdselva* og *Gårdselvtinden* i brev av 28.9.2021. Språkrådet sier at skrivemåtene er i samsvar med nedarva uttale og norsk rettskriving. Språkrådet kommenterer at "[...] vedtatt nordsamisk navn ikke har navneleddet Gorž-", og med "vedtatt nordsamisk navn" må vi forstå Språkrådet slik at det er navnet Spierkovárri, det nordsamiske navnet på dette fjellet, som det blir vist til.

Sametinget er forelagt saka og har opplyst muntlig at Sametinget ikke har opplysninger om et samisk navn på *Gårdselva*. Sametinget har tidligere i navnesak 2020/231 tilrådd skrivemåten Spierkovárri som skrivemåte av det samiske navnet på fjellet.

Kartverkets vurdering

Navnet på bekken består av navneledda *Gård-* + *-s-* + *-elva*, og navnet på fjellet er avleda av elvenavnet, slik at forleddet i navnet er *Gårdselv-* + *-tinden*. Begge navna er "gjennomsiktige", dvs. at vi kan identifisere delene av navnet og kople disse til kjente og forståelige ord/morfem i norsk språk, dvs. ordet *gård* m. bl.a. med betydningene 'landeiendom (med hus)' og 'gårdsplass, tun' bindemorfemet *-s-* og *elv* f. 'naturlig strøm av vann' (kilde: Bokmålsordboka). Fjellnavnet er avleda av elvenavnet og har som hovedledd *-tinden*, av ordet *tind* m. 'høg, kvass fjelltopp'.

I høringsuttalelsene blir det pekt på at fjellnavnet inneholder de nordsamiske terengorda *gorži* 'foss' eller *gorša* 'kløft med eller uten fossende elv'. Begge disse terengorda er vanlige i nordsamisk, men de er ikke belagt i samiske stedsnavn fra dette området. Elva har ingen særskilte fosser, og så et navn **Gorži* eller **Fossen* er ikke kjent. Den øvre delen av elva renner gjennom ei kløft som godt kunne betegnes som en *gorša* i nordsamisk, men et navn **Gorsa* om den delen der elva renner gjennom ei kløft, er ikke belagt, og et navn **Gorsajohka*

er heller ikke kjent. Elvenavnet Gorsajohka eller stedsnavn der terrenget gorsa inngår, finnes mange andre steder, i alt 204 navn i Sentralt stedsnavnregister. Bare noen få av disse har parallellnavn i norsk. I Balsfjord kommune finner vi at Gorsajohka har Korselva som norsk parallellnavn. Det norske navnet er mest sannsynlig et lydlig integrert lånt navn fra samisk. Foruten Korselva i Balsfjord kommune er det ingen av de andre norske parallellnavna som er har integrert ordet gorsa som et lydlig lån. Grunnen til dette er mest sannsynlig at gorsa er et vanlig ord i samisk, som vil være forståelig for språkbrukerne i språkkontaktsamfunn. Når stedsnavn er forståelige, er det vanligere å overføre navn fra et språk til et annet ved å låne innholdet i navnet, altså å oversette navneleddet. Norske terrenget som *dal*, *skar*, *skore* og *kløft* finner vi brukt der det finnes et norsk parnavn til de nordsamiske gorsa-navna. De fleste norske navna parnavna til gorsa-navna er uavhengige navnelaginger. Det vil si at de samiske og de norske navngiverne har gitt stedene navn uavhengig av hverandre, f.eks. *Sorbmegorsa – Ørndalen* (jf. *sorbmi* 'dødsulykke', *Fádnogorsa – Klippekløfta*, jf. *fádno* 'kvann', *Lasttasgorsa – Rypdalen*, Lasttas- 'ukjent betydning'. Vi ser at lydlig overførte lånte navn fra samisk til norsk med terrenget *gorša* ikke er et vanlig navnelagingsmønster i språkkontaktområder. Kartverket avviser at navnet på bekken og fjellet har bakgrunn i det samiske ordet *gorži* 'foss' eller *gorša* 'kløft med eller uten fossende elv'. Begge disse terrenget er vanlige i nordsamisk, men de er altså ikke belagt i samiske stedsnavn fra området rundt fjellet. Et nordsamisk navn på bekken er ikke belagt, men navnet *Spierkovárri* er belagt som det nordsamiske fjellnavnet. (Navnet Spierkovárri inngikk i navnesak 2020/231, reist av Sametinget 6.1.2015, vedtaksdato 2.10.2020.)

I formålsparagrafen til loven § 1 heter det at "[f]ormålet med denne lova er å ta vare på stadnamn som språklege kulturminne, gi dei ei skriftform som er praktisk, og som ikkje skyggjer for meningsinnhaldet i namnet, og medverke til kjennskap og aktiv bruk av namna". Den feilaktige skrivemåten *Gorželv*- skygger for meningsinnholdet i elvenavnet ['gǫ:šælva]. En skrivemåte *Gorž*- legger til grunn at navnet inneholder terrenget *gorži* 'foss', men et navn **Gorži* 'foss' eller **Goržejohka* 'fosselva' er som vi har sett, ikke kjent i dette området, og det vil være i strid med stedsnavnloven å normere navna ut fra et samiskspråklig opphav som ikke kan belegges med stedsnavn brukt i samisk.

De vedtatte skrivemåtene av navna er fastsatt med utgangspunkt i hovedregelen i lov om stadnamn § 4 første ledd og forskrift om stadnamn § 1:

§ 4 første ledd: "Dersom ikkje anna er fastsett i denne lova, skal det ved fastsetjing av skrivemåten av stadnamn takast utgangspunkt i den nedervde lokale uttalen. Skrivemåten skal følgje gjeldande rettskrivingsprinsipp for norsk, samisk og kvensk." Ettersom navna i denne navnesaken er norskspråklige navn, skal rettskrivingsreglene som gjelder for norsk språk legges til grunn for skrivemåten av navna.

Forskrift om stadnamn § 1 sier at "[s]tadnamn som inneheld allment kjende ord eller namneledd, skal skrivast i samsvar med gjeldande rettskriving, når ikkje anna følgjer av reglane nedanfor."

Det ville være å gi navnet et nytt meningsinnhold som vi ikke har dekning for ut fra den nedarva lokale uttalen blant norskspråklige, og det ville være i strid med formålet med loven å ta vare på navnet som kulturminne med opphav i norsk språk.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene.

Klage

Vedtak om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Steinar Vaadal
fylkeskartsjef

Aud-Kirsti Pedersen
stedsnavnansvarlig

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Vedlegg:
Navnesaksskjema
Navnesaksskjema fra 1998
Tilråding fra Språkrådet

Kopi

SPRÅKRÅDET
SAMEDIGGI / SAMETINGET
Håvard Toft Larsen, NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
REGION NORD